

وضع کنونی مذاکرات میان ایران و غرب

گفتگوی دکتر ابراهیم یزدی با صدای آلمان

۱۳۸۵/۷/۱۳

پس از دیدار و گفتگوی دیروز میان علی لاریجانی دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران با خاویر سولانا هماهنگ‌کننده سیاست خارجی اتحادیه اروپا، هر دو طرف از پیشرفت‌هایی در مذاکرات سخن گفتند. اما در عین حال روشن است که طرفین به نتیجه و توافقی قطعی نرسیده‌اند.

معنای دقیق «پیشرفت در مذاکرات» بر کسی روشن نیست، زیرا کشورهای موسوم به گروه ۱+۵، خواستار تعلیق غنی‌سازی اورانیوم در ایران هستند و جمهوری اسلامی نیز بارها این خواست را رد کرده است. آیا ایران تحت شرایط خاصی حاضر است غنی‌سازی اورانیوم را به حال تعلیق درآورد؟ در همین زمینه، دکتر ابراهیم یزدی دبیرکل نهضت آزادی ایران، به پرسشهای صدای آلمان پاسخ داده است.

مصاحبه‌گر: بهنام باوندپور

دکتر یزدی، وزیر خارجه آلمان فرانک والتر اشتاین‌مایر گفته است که تا وقتی ایران نتواند در خصوص صلح‌جویانه بودن برنامه هسته‌ایش شفافیت کامل ایجاد کند، نمی‌شود صحبت از ادامه مذاکرات کرد. این شاید به این معنا باشد که گفت‌وگوهای آقای لاریجانی و خاویر سولانا را به معنای دقیق کلمه نشود مذاکره نامید. خاویر سولانا در عین تاکید بر اینکه در این دیدار به توافق رسیده نشده، گفته است که پیشرفت‌هایی اما حاصل شده. به نظر شما از آنجا که موضع کشورهای ۱+۵ کاملاً روشن است و آنها خواهان تعلیق اورانیوم در مذاکرات هستند، پیشرفت مذاکرات چه معنای احتمالی می‌تواند داشته باشد؟ تجارب سیاسی و دیپلماتیک شما به شما چه می‌گویند؟

ابراهیم یزدی: اخیراً گروه ۱+۵ به ایران اطلاع داده است که تا ۹ مهرماه ایران موظف است که به پیشنهادات بسته‌ی ۱+۵ پاسخ بدهد. به موجب اظهارنظرهایی که شده است گروه ۱+۵ جواب قبلی ایران را به این پیشنهادات بسیار مغشوش و غیروارد دانسته و توضیح داده است که این (پاسخ) بسط و گسترش مطالب را دارد ولی هیچ چیز خاصی را ارائه نمی‌دهد. بنابراین درخواست کرده‌اند که مجدداً ایران باید به این جواب بدهد. حالا اینکه مذاکره می‌کنند اصل مذاکره خوب است، اما در هر مذاکره‌ای هنگامی مذاکرات به نتیجه می‌رسد که انگیزه طرفین در مذاکره حل مشکل باشد. تا چه اندازه گروه ۱+۵ برای حل مشکل مصمم است و تا چه اندازه ایران به حل مشکل خودش مصمم است، از طریق مذاکرات دیپلماتیک روشن نیست. ظاهراً ایران دنبال وقت‌کشی است و می‌خواهد وقت بیشتری در اختیارش باشد و ۱+۵ هم نسبت به این سیاست ایران اظهار بدبینی می‌کند. از طرف دیگر ایران اگر مذاکره با گروه‌ها را ادامه ندهد، تنها گزینه‌ای که در برابرش هست شورای امنیت سازمان ملل متحد است. همه‌ی شواهد و سوابق می‌گوید که اگر پرونده ایران به شورای امنیت سازمان ملل برود، امریکا در شورا دست بالا را دارد. یک چنین وضعیتی نه مورد علاقه روسیه و چین است و نه اروپا. بنابراین در یک چنین وضعیتی پرونده معلق باقی مانده است.

وزیر خارجه آلمان تاکید کرده که غرب پیشنهاد سخاوتمندانه‌تری، به اصطلاح خودشان، ندارد و حتا ایشان بخاطر ندارد که کشور دیگری پیشنهاد مشابهی را مثل بسته پیشنهادی به ایران تاکنون دریافت کرده باشد. پس موضع یکسوی ماجرا یعنی غرب کاملا روشن است. سوی دیگر جمهوری اسلامی ایران است که مرتبا بر غنی‌سازی بعنوان یک پرنسیپ تاکید کرده است. پس به نظر شما پیشرفتی که آقای لاریجانی از آن سخن گفته‌اند چه می‌تواند باشد؟

ابراهیم یزدی: خوب اینکه گفته‌اند پیشرفت، این بیشتر برای مصرف افکار عمومی در داخل ایران است. از یک طرف ایران می‌گوید ما غنی‌سازی را متوقف نمی‌کنیم، از یکطرف دیگر هم گروه ۵ + ۱ می‌گوید اگر غنی‌سازی را متوقف نکنید ما مذاکره را ادامه نمی‌دهیم، ولی ایران می‌گوید ما علی‌رغم این داریم مذاکره می‌کنیم. می‌خواهد بگوید، همینطور که بعضی از روزنامه‌های هوادار دولت تیتز زده‌اند، که اروپایی‌ها تسلیم شده و نظر ایران را پذیرفته‌اند و بدون اینکه ایران غنی‌سازی را متوقف بکند دارند مذاکره می‌کنند. اما اروپایی‌ها این را مذاکره نمی‌دانند، برای اینکه همانطور که اشاره شده این چیزی را تغییر نداده است. طرفین دارند یک مقداری زورآزمایی می‌کنند و این معلوم نیست که نهایتا کار را به کجا ببرند.

دکتر یزدی، آنطوری که دیپلمات‌ها بارها تاکید کرده بودند، مذاکرات برلین آخرین فرصت دو طرف برای رسیدن به راه حلی دیپلماتیک برای مناقشه هسته‌ای ایران است و اگر این مذاکرات به نتیجه‌ای نرسد، شورای امنیت، همانطور که شما هم فرمودید، فعال خواهد شد و بعد هم مسئله‌ی تحریم‌های احتمالی علیه ایران! با توجه به این مسئله، خبر «واشنگتن تایمز» مبنی بر «توافق پنهانی» ایران و غرب دایر بر تعلیق سه‌ماهه‌ی غنی‌سازی اورانیوم در ایران را شما تا چه حدی محتمل می‌دانید؟

ابراهیم یزدی: مقامات ایران در این زمینه مطالب ضد و نقیضی گفته‌اند. برخی از مقامات گفته‌اند که ایران تعلیق غنی‌سازی اورانیوم را بطور موقت می‌پذیرد و پذیرفته است تا مذاکره بکنند و بعد ببینند چه از توی این مذاکره درمی‌آید، اما برخی از آقایان دیگر بکلی نفی کرده‌اند. اخباری که در روزنامه‌ها و منابع خارجی می‌آید، همانطور که شما به آن اشاره کردید، بر این مبتنی است که ایران قبول کرده موقتا غنی‌سازی را متوقف کند، بعد مذاکره بکند. بخصوص که برخی از تحلیل‌گران و ناظرین می‌گویند در سازمان ملل متحد هم صحبت‌های آقای بوش نسبت به ایران ملایم بود، هم موضعی که رییس‌جمهور ایران گرفته بوده ملایم بوده. بنابراین همه پیش‌بینی می‌کنند که احتمال دارد یک سلسله توافقی‌هایی امکانپذیر باشد. نمی‌دانیم! چون هیچ نوع اطلاعات دقیقی منتشر نشده است، هرگونه اظهارنظر و یا تاکید قطعی کمی دور از واقعینی خواهد بود.

برخی تحلیل‌گرها و محافل دیپلماتیک این گمان را مطرح کرده‌اند که ایران و غرب به راه حلی برای خروج از بن‌بست مذاکرات نزدیک شده‌اند. آیا به نظر شما مقامات ایرانی ممکن است، به هر دلیلی، تعلیق غنی‌سازی را هرچند برای زمانی محدود نپذیرند و حاضر به پرداخت هزینه‌های احتمالی فعال‌شدن شورای امنیت و تحریم‌های احتمالی بشوند؟

ابراهیم یزدی: آیا ایران این کار را می‌کند یا نه، نمی‌دانیم! اما من بعنوان یک شهروند ایرانی که به امنیت و منافع ملی و مصالح ملی علاقمند هستم، امیدوارم مسئولان ایران با خردورزی بتوانند این بحران را پشت سر بگذارند. همانطوری که ما بارها گفته‌ایم، اینکه ایران غنی‌سازی را متوقف و مذاکره بکند، کار خوبی است و بالاخره مذاکره راه‌حل خروج از بن‌بست از طریق دیپلماتیک هست، اما معنایش قبول شرایط ۵ + ۱ یا شورای امنیت سازمان ملل نیست. مهم اما این است، همانطور که ما بارها گفته‌ایم، ایران باید ضمن آنکه می‌پذیرد مذاکره بکند، باید بخواهد که آژانس بین‌المللی، ایران را

بعنوان یک کشور هسته‌ای بپذیرد. من چندین بار این را گفته‌ام. اطلاعاتی هست که یک باشگاه اتمی دارد درست می‌شود. تنها کشورهایی که بعنوان کشور هسته‌ای شناخته شده باشند می‌توانند عضو آنجا باشند. ایران باید از آژانس بخواهد که بپذیرد که ایران هم یکی از کشورهای دارنده‌ی فناوری هسته‌ای است و عضو آن باشد و هر تغییری در آن پی‌تی عطف به ماسبق نشود. دوم آنکه برخلاف نظر وزیر امور خارجه آلمان من معتقد نیستم تشویق‌هایی که در این بسته به ایران داده شده خیلی سخاوتمدانه باشد، بلکه معتقدم یک سلسله امتیازات تاکتیکی دارند به ایران می‌دهند. در حالیکه پیشنهاد ما این است که ایران می‌باید یک سلسله امتیازات تشویقی استراتژیک بخواهد از کشورهای اروپایی، از جمله امریکا از مخالفت با احداث خط لوله‌ی نفت و گاز از آسیای مرکزی به خلیج فارس و احداث خط لوله‌ی نفت و گاز طبیعی ایران به هند و پاکستان دست بردارد. آن امتیازات تشویقی استراتژیک است، ولی اینکه دست از مخالفت با فروش هواپیما به ایران بردارند این یک امتیاز تاکتیکی است. امروز هواپیما را می‌فروشند، فردا لوازم یدکی‌اش را به ما نمی‌دهند. این معنا ندارد. بنابراین من با نظری که وزیر امور خارجه آلمان داده است موافق نیستم و این تشویقات چندان هم استراتژیک برای ایران نیست!